

1. Pierwsze pieniądze papierowe

Pierwsze banknoty pojawiły się w Chinach w XVI wieku. W Europie od średniowiecza stosowano weksel, poprzednik banknotu. Słowo „banknot” pochodzi od włoskiego słowa *banca* lub łacińskiego *bankus*, oznaczającego ‘stół, ławę do wymiany pieniędzy’.

Okazało się, że transport oraz bicie monet było bardzo kosztowne, a przez ograniczoną ilość surowca nie było w stanie pokryć rosnącego na nie zapotrzebowania. Problematyczna stała się również konieczność przewożenia ze sobą ich dużych ilości, bowiem narażała ona kupców na ataki rabunkowe i utratę majątku. Handlarze i zwykli obywatele zaczęli więc swoje zasoby deponować u złotników, a Ci z kolei wystawiali im tzw. kwity i noty depozytowe, potwierdzające ilość pozostawionego kruszcu. Dzięki tego typu działalności spora część rzemieślników przetwarzających złoto przebrańzowała się wkrótce w operujących kwitami bankierów, co było pierwszym krokiem do stworzenia papierowej waluty. Po raz pierwszy papierowe pieniądze pojawiły się w Chinach. Najstarsze chińskie banknoty pochodzą z 119 roku p.n.e. Nie minęło wiele czasu nim ta nowa forma zapłaty upowszechniła się w Europie.

Na początku banknoty były bonami skarbowymi, które w razie potrzeby wymieniano na monety kruszcowe. Takie depozyty pozwalały nie martwić się o ciężkość pieniędzy czy napady zbójców. Jednak banki często emitowały więcej bonów skarbowych niż posiadały monet. Wtedy zabroniono wszystkim bankom, z wyjątkiem jednego, drukować banknoty. Ten bank nazywamy do dziś bankiem centralnym. Jednak problem zbyt dużej ilości banknotów nadal nie zniknął. Dlatego postanowiono, że banknotów nie będzie trzeba wymieniać na monety, tylko zostaną one prawnym środkiem płatniczym.

2. Pieniądz elektroniczny

Pieniądz przechodzi kolejne niezwykle metamorfozy. Pieniądz w postaci monet i banknotów okazał się z czasem mało wygodny. O wiele wygodniej jest zdeponować gotówkę w banku, a rozrachunki regulować za pomocą przelewów lub czeków. W ten sposób pojawił się na rynku pieniądz bezgotówkowy, zwany także depozytowym. Dziś prawdziwą furorę robi pieniądz elektroniczny, wirtualny, którym posługujemy się w momencie realizacji płatności za pomocą kart magnetycznych: wypłacając gotówkę w bankomacie lub też płacąc kartą w punktach handlowo usługowych.

Opracowano na podstawie:

- T. Małkowski, J. Rzeźniowiecki, *„Historia i społeczeństwo”*,
- T. Kałkowski, *„Tysiąc lat monety polskiej”*,
- Z. Dobosiewicz, *„Bankowość”*,
- J. Kuczałek, D. Ura, M. Urban, *„Wiedza o społeczeństwie”*,
- M. N. Rothbard, *„Złoto, banki, ludzie – krótka historia pieniądza”*,
- H. Cywiński, *„Dziesięć wieków pieniądza polskiego”*.